

เอ็ม เอ็น กราฟิโก หนักเอา เบาสู้

MN Graphico พัฒนาจากฟอนต์ดีสเพลย์ชุดแรกของไทย ที่อักษรส่วนใหญ่มีเส้นหน้าและเส้นหลังหนาไม่เท่ากัน

Originally crafted as PostScript type by Manop Srisomporn, the Graphico face contains a feature that was a first for Thai display script: its glyphs have front and rear stems of unequal strokes. Stems that are traced upwards are generally thinner than those that are drawn vertically down. For example, the front stem of the letter **ก** is narrower than its rear stem; while those of the letter **อ**, the reverse is shown. When cast in a line the uneven strokes would produce a strangely attractive pattern. In recent years, the name Graphico has faded from memory, the face having been represented in the Unicode format as UPC Lily.

The DB foundry has found it fit to reintroduce Graphico as OpenType which is offered as part of a huge collection of faces, all original creations of the prolific Manop Srisomporn, called "MN 100 styles by DB". Some touching up is carried out in the makeover, such as slightly wider tracking, and improved glyph rendering of the pair **ก** and **อ** to result in **ก** and **อ**. Its Latin lowercase type is made a tad taller for better matching with its complementary Thai letters. On top of its old family of four, i.e. regular, bold and corresponding italics, DB has added a light weight in roman and italic. Thus, altogether 6 styles are offered with the new font which is called MN Graphico.

The initials MN stand for Manop, while Graphico came from the name of the company whose owner had asked Manop to craft the typeface from the lettering on his business emblem.

รากเหง้าเส้นหนักเบา

ตัวพิมพ์เส้นหนักเบาของไทยที่เกิดก่อนหน้าตัว Graphico ไม่ว่าจะเป็นตัวฝรั่งเศส, โป่งรอง, โป่งไม้ที่เกิดในยุคตัวเรียงพิมพ์ตะกั่ว หรือ นพรัตน์ ที่เกิดในยุคตัวเรียงพิมพ์ด้วยแสงก็ตาม จะสังเกตได้ว่าอักษรที่มีเส้นหน้าเส้นหลังอยู่ในแนวตั้ง (เช่น ก, บ) ของฟอนต์เหล่านี้เส้นจะหนาเท่ากันทั้งเส้นหน้าเส้นหลัง เข้าใจว่าจะได้รับอิทธิพลจากตัวพิมพ์เล็กในอักษรโรมันแบบจารีตที่มี serif. แต่ถ้าใครลองสังเกตให้ดี จะพบว่าตัวพิมพ์ใหญ่บางตัวของฟอนต์ serif เช่น A, M, U ขานำกับขาหลังของมันกลับหนาไม่เท่ากัน หรือ N ขาจะบางทั้งหน้าหลัง เป็นต้น.

MAN U

ตัวสลักหิน ค้นกำเนิดตัวอักษรโรมัน
อาจได้อิทธิพลเส้นแบบ 'ขึ้นเบา ลงหนัก'
มาจากน้ำหนักมือที่เขียนต่อเนื่อง
อย่างเป็นธรรมชาติ

ภาพประกอบจากหนังสือ
'Speedball textbook for pen & brush lettering'
โดย Ross F. George.

ที่มาของเส้นหนักเบาเริ่มจากตัวเขียนของโรมันที่เป็นไปตามธรรมชาติของการเขียน ประกอบกับเครื่องมือที่ใช้เขียน. จากเหง้าอักษรไทยมาจากตัวจารบนใบลานด้วยเหล็กปลายแหลม เส้นจึงสม่ำเสมอ ต่างจากของฝรั่งที่มีปากกาและแปรงเส้นจึงออกมามีหนักเบาตามธรรมชาติทิศทางของการเขียน. ถ้าลากเส้นตั้งหรือเฉียงขึ้น น้ำหนักมือจะเบาว่าตอนกดเส้นตั้งหรือเฉียงลง. ชนิดปากกาที่ใช้ก็มีส่วนกำหนดน้ำหนักเส้นเช่นกัน เช่นตัว y แม้ว่าเส้นหลังจะเป็นการลากลง ถ้าใช้ปากกาปลายหัวแบน เขียนลากเฉียงลงด้วยมือขวาจะได้เส้นแบนตามส่วนแคบของหัวปากกา. เครื่องมือและธรรมชาติของการลงน้ำหนักมีผลทำให้ตัวลายมือเขียนด้วย speedball มีเส้นโค้งบนล่างแนวนอนบางกว่าเส้นตรงในแนวตั้ง. ตัวเขียนเหล่านี้มีอิทธิพลต่อตัวพิมพ์ serif รวมทั้งตัวพิมพ์เส้นหนักเบาของไทยดังกล่าวข้างต้น.

เดี่ยวหนัก เดี่ยวเบา

ในยุคต้นฟอนต์ PostScript คุณธนศ อุษณกรกุล เจ้าของกิจการบริษัท กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด ได้ว่าจ้าง อ.มานพ ศรีสมพร ให้สร้างฟอนต์ Graphico โดยอิงกับแบบอักษรไม่กี่ตัวที่ใช้เป็นอัตลักษณ์ของบริษัทฯ. ลักษณะเป็นอักษรเส้นหนักเบา แต่แตกต่างจากอักษรหนักเบาทั่วไป เพราะแทนที่อักษรแต่ละตัวจะมีเส้นแนวนอนบางและเส้นแนวตั้งเน้นหนาเท่าๆ กัน กลับพบว่าอักษรส่วนใหญ่มีเส้นหน้าและเส้นหลังที่หนาไม่เท่ากัน. อ.มานพ ได้จับ DNA ของมันมาสร้างต่อ เมื่อ Graphico ปรากฏสู่สายตาใหม่ๆ คนในวงการอย่างผมจำได้ทันทีเลยว่าเส้นแนวตั้งของมัน "เดี่ยวหนัก เดี่ยวเบา".

ขึ้นเบา ลงหนัก?

ตัวอักษรมาตรฐานเช่น ก, บ ของ Graphico เส้นเขียนตั้งขึ้นจะเบา (ประมาณเส้นนอน) ส่วนเส้นเขียนคิงลงจะหนักกว่า. เห็นได้ว่าตรงกับรากเหง้าการเขียนของอักษรโรมัน. แต่ถ้าพิจารณาตัว ท ของมัน เส้นหลังซึ่งเขียนลงควรเป็นเส้นหนักก็กลับเป็นเส้นบาง. ทำนองเดียวกับตัวพิมพ์เล็ก ก เส้นหลังก็บาง ทั้งๆ ที่เป็นเส้นที่เขียนลากคิงลงเส้นฐาน. แสดงว่า DNA ของ Graphico คือ หนาบางคละกันไป. อักษรตัวไหนมีเส้นหน้าหลังอยู่ในแนวตั้งให้เส้นหนึ่งหนาเส้นหนึ่งบางเป็นใช้ได้. แต่ ค กลับมีเส้นแนวตั้งหนาถึง 3 เส้น ตาม ค ที่ได้จากคำว่า 'จำกัด' บนป้ายบริษัทฯ.

กขบคคตงจจชชณญฎฐฏทฒณดตถทธน

กขบคคตงจจชชณญฎฐฏทฒณดตถทธน

กขบคคตงจจชชณญฎฐฏทฒณดตถทธน

MN Graphico (Light, Regular, Bold)
ความกว้างตัวพิมพ์ของเลขอารบิกทุกน้ำหนัก เท่ากันเป็นมาตรฐาน

โบนัส

ในชุด ของ MN Graphico
มีตัว MN Graphico Bordered
แถมเป็นโบนัส

UPC Lily (Graphico เก่า)	MN Graphico
ww	ww
w/w	w/w
๓๓	คค

ต้นแบบที่ถูกลืม

ความแปลกตาทำให้ฟอนท์ Graphico ได้รับความนิยมสูง. ในช่วงที่ยังไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์ทางปัญญา ฟอนท์ที่ได้รับความนิยมเป็นมาตรฐานในวงการพิมพ์จึงถูกทำซ้ำ และเปลี่ยนชื่อไปตามค่ายต่างๆ เป็นธรรมดา. เมื่อฟอนท์ตระกูล UPC ใน Windows มี UPC Lily ที่สร้างมาจาก Graphico และแพร่หลายไปอย่างกว้างขวางกว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่จึงรู้จักชื่อ UPC Lily มากกว่า Graphico ต้นแบบที่ถูกลืมไปอย่างน่าเสียดาย.

ถึงคราวต้องแก้ไข

เข้าสู่ยุค Opentype มาหลายปี มี UPC Lily ที่เป็น Opentype ใช้แล้ว แต่ทว่าไม่มีการพัฒนาใดๆ ไปจากต้นฉบับเดิม (คงเนื่องจากทาง UPC ไม่อยากสร้างความยุ่งยากให้กับผู้ใช้งานเดิม). ในปี 2556 ผมได้หารือกับ อ.มานพ ศรีสมพร เรื่องการนำเอาผลงานฟอนท์ PostScript ที่ท่านสร้างไว้มากมาย และใช้เป็นมาตรฐานในวงการพิมพ์อยู่ มาปรับพัฒนาใหม่เพื่อจำหน่าย, Graphico จึงถึงคราวต้องแก้ไข. เราต่างเห็นพ้องกันว่าช่องไฟเดิมที่ทำไว้ทั้ง 4 สไตล์ (Regular, Bold พร้อมชุด Italic) ชิดเกินไป. เดิมนั้นทำชิดๆ เพราะตั้งใจให้ใช้ขนาดโตๆ แต่เดี๋ยวนี้ เราใช้ตัวคิสเพลย์ขนาดเล็กลงเรื่อยๆ ในสื่อใหม่ๆ อย่างมือถือที่มีความละเอียดไม่เท่างานสื่อสิ่งพิมพ์.

ชื่อเก่าคุณภาพใหม่

Graphico ใหม่ที่ DB ทำอยู่ในชุด MN 100 by DB ฟอนท์ทุกตัวจึงขึ้นต้นด้วย MN (ย่อจากมานพ) ตามด้วยชื่อคั้งเดิม (เพื่อเป็นระบบในการสืบค้นในภายหลัง). MN Graphico จึงเป็นชื่อที่เหมาะสมเพราะบอกเล่าประวัติศาสตร์ที่มา เพื่อให้เกียรติกับคุณธนศ อุษณกรกุล ต้นความคิดตัว Graphico และ อ.มานพ ศรีสมพร ผู้สร้าง.

ไม่เพียงแต่ขยายช่องไฟเท่านั้น การจะทำให้คนอินดีชื่อแบบฟอนท์ที่เคยมีใช้หรืออยู่แล้วต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ ผมเสนอ อ.มานพ ว่าน่าจะแก้ปัญหาคู่สับสนในอักษรบางคู่ เช่น ฅ-ท, ฅ-ฟ, และ ค-ค โดยเฉพาะ ค-ค ตั้งเดิมคล้ายกันมากจนเป็นเรื่อง!

บปพพ/พพ/ภมยรฤฤฎฎททษษพพพพ
บปพพ/พพ/ภมยรฤฤฎฎททษษพพพพ
บปพพ/พพ/ภมยรฤฤฎฎททษษพพพพ

0123456789
0123456789
0123456789

A b d h k l
UPC Lily (Graphico เก่า)

v w
UPC Lily
(Graphico เก่า)

A b d h k l
MN Graphico

v w
MN Graphico

เทียบขนาดของตัวพิมพ์เล็ก ของ MN Graphico ใหญ่กว่า
ของ UPC Lily (Graphico เก่า)

ระวังไฟป่าดับ สติ๊กเกอร์หลุด!

ช่วงที่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ยุบสภา ในไลน์มีแต่เรื่องจะไป Vote, Vote No หรือ No Vote คิ? เกิดเรื่องทำๆ แซ่ร์กันว่อนในไลน์ว่า โรงแรม Novotel มีปัญหาเกี่ยวกับตำรวจเพราะป้ายโรงแรมอักษรตัวท้ายไฟดับดับ! (เหลือแค่ Novote). สมัยทำงานอยู่แถว สุรวงศ์ ผมกินข้าวต้มอยู่ร้านตรงข้ามโรงแรมเห็นป้าย Hotel ไฟดับสองตัวท้าย! (เหลือแค่ Hot). ระหว่างขับรถผมเคยเห็นรถแวนเก่าๆ กระจกหลังติดสติ๊กเกอร์ทำจากฟอนท์ Graphico ว่า "ร่วมด้วยช่วยกัน" ตัวอักษรอยู่ครบยกเว้นไม้โทเจ้ากรรมคนหลุคหาย !!!

อักษรคู่แรกที่ผมลงมือร่างใหม่ให้ผู้ช่วยแก้ใน MN Graphico คือ **ค-ค** จากที่มีเส้นตั้งหน้าๆ 3 เส้นคล้ายกันมาก (ต่างแค่ปลายหัวของ ค คล้ายเลข 1 และของ ค กลับด้านกัน) หลังจากแก้เป็น **ค-ค** นอกจากจะไม่สับสนกันแล้ว ยังถือโอกาสทำให้เส้นหน้ากับหลังหน้าไม่เท่ากัน ช่วยให้ดูโปร่งและกลมกลืนกับตัวอื่นๆ ของ อ.มานพ มากขึ้น. ส่วน ฅ, ฝ แก้ลครระดับมุมหยักกลางให้ต่ำกว่า พ, ฟ เพื่อแยกแยะกันได้ง่ายขึ้น.

เปลี่ยนพริ้งให้เข้ากับไทย

เมื่อพิมพ์อักษรลาตินของ Graphico เก่า สลับกับอักษรไทยจะพบว่าเฉพาะตัวพิมพ์เล็กของมันมีขนาดเล็กเกินไป เล็กน้อย. การแก้ไขผมใช้วิธีให้ขยายขนาดขึ้นเพียงเล็กน้อย ปล่อยให้หางของ b, d, h, k, l ให้ยาวเลยความสูงของตัวพิมพ์ใหญ่ขึ้นไป. อักษรบางตัวที่มีมุมแหลมที่เส้นฐานคือ Vv, Ww ถูกตัดให้ทุลงเหมือน พ.พานของมัน ทำให้ดูไม่แผ่วเกินไป และยืนได้มั่นคงขึ้น.

เลขอารบิกเดิมพบว่า ความกว้างตัวพิมพ์ของเลขชุด Bold กว้างกว่าของชุด Regular มาก จึงแก้ให้กว้างเท่าๆ กันเป็นมาตรฐาน.

หนักเอา เบาสู้

สำหรับคนที่ไม่เคยช่อมตัวพิมพ์ที่ค้อยู่แล้วให้คิดขี้นั้น อาจไม่รู้ว่ามีงานเป็นงานหนักกว่าการออกแบบตัวใหม่ๆ เสียอีก. การเพิ่มชุดตัว Light เข้าไปเป็นเพียงงานเบาๆ ที่เรารู้สึกสำหรับทำ เพื่อให้หนักออกแบบมืออาชีพ ใช้ออกอาวุธหนักเบาได้ครบเครื่อง !

กัทยพิบัติ
อนุมัติ
UPC Lily
MN Graphico

ตำแหน่ง ไม้หันอากาศ ของ MN Graphico
ถูกปรับให้ได้แนวกับ สระ อี

ตัวพื้นที่ใช้ในบทความนี้ : DB Soda ขนาด 15 พอยท์ ระยะบรรทัด (Leading) 16 พอยท์.
คำบรรยายภาพ : DB Soda Medium ขนาด 14 พอยท์